

Dalia KAČINAITĖ

*Lietuvių kalbos institutas***LIETUVIŲ SUDURTINIŲ ORONIMŲ DARYBOS BRUOŽAI**

1. Lietuvių toponimikoje atskiros vietovardžių klasės tradiciškai pradeda-
mos tirti nuo jų darybos, nes darybos analizė išaiškina vietovardžių struktūrą
ir giminystę su kitais onimais arba apeliatyvais. Be šio etapo neįmanomas
vietovardžių kilmės aiškinimas¹.

Darbų, skirtų lietuvių oronimų² darybai, nėra daug. Šios vietovardžių kla-
sės struktūrinę klasifikaciją, išvadas apie pagrindines darybos tendencijas,
dažniausius darinių atsiradimo būdus, produktyviausius derivacinius afiksus
pateikė A. Vanagas (1973, 209–219). Tačiau straipsnis, kuriame pateikiami
minėtieji dalykai, nėra išsamus visos lietuvių oronimų klasės tyrimas, o, kaip
teigia straipsnio autorius, greičiau lietuvių oronimų struktūrinės klasifika-
cijos³ pateikimas⁴. D. Sviderskienė (2006, 47–59) išanalizavo ir nustatė
Marijampolės apskrities sudurtinių oronimų pagrindinius darybos ir kilmės

¹ Ši tendencija pastebima jau K. Būgos (1961) ir A. Salio (1983) darbuose. Kalbi-
ninkai aiškindami toponimų kilmę pirmiausia nurodo, iš ko vietovardis yra padarytas, kokia
jo struktūra. Tai, kad darybinė vietovardžių analizė – etapas, be kurio neįmanomas vieto-
vardžių kilmės aiškinimas, taip pat teigia A. Vanagas (1970, 6t.), L. Bilkis (1998, 31),
M. Razmukaitė (1998, 4) ir kt.

² Oronimais vadinama tam tikra toponimų klasė, o pats terminas kilęs iš gr. ὄρος
„kalnas“ + ὄνομα „vardas“ (Vanagas 2008, 380; Podolskaja 1978, 105). Nors žodžio
„oronimas“ kilmė, atrodo, aiškiai įvardija, kokie vietų vardai turėtų būti priskiriami šiai
toponimų klasei, tačiau įvairių šalių toponimikoje yra ir kitokių šio termino vartojimo
polinkių. Pavyzdžiui, rusų onomastai oronimais laiko tikrinius vardus, įvardijančius įvai-
rius žemės reljefo pakitimus, t. y. ne tik kalnus, bet ir įdubas, lomas ir t. t. (Podolskaja
1978, 104t.; Superanskaja 2001, 249). Lietuvių toponimikoje, taip pat ir šiame straips-
nyje, *oronimais* vadinami „kalnų arba kitų žemės paviršiaus aukštumų vardai“ (Vanagas
2008, 380t.). Taigi lietuvių oronimams priskiriami tie žemės paviršiaus onimai, kurie
įvardija objektus, kalbančiojo reliatyviai suvokiamus kaip kalnus, nors jų aukštis dažniau-
siai yra keliasdešimt metrų (Vanagas 1973, 209).

³ Struktūriškai oronimai skiriami į pirminius ir antrinius, pastarieji – į vedinius (prieš-
dėlių, priesagų, galūnių), sudurtinius ir sudėtinius (Vanagas 1973, 209).

⁴ Op. cit., 209.

bruožus. Telšių rajono oronimų darybos būdus savo disertacijoje aptaria I. Mickienė (2001, 80–91).

2. Renkant kalnų vardus⁵ iš vietovardžių, užrašytų iš gyvosios kalbos, kartotekos⁶ paaiškėjo, kad sudurtiniai oronimai yra produktyviausi šios vietovardžių klasės dariniai (plg. Vanagas 1973, 215). Straipsnio autorės surinkta 8024 vienetai sudurtinių oronimų.

Šio straipsnio tikslas – apžvelgti gausiausios lietuvių oronimų darinių grupės – sudurtinių oronimų – darybos tendencijas.

Sudurtiniais oronimais vadinami kalnų vardai, padaryti iš dviejų pamatinių žodžių (pvz.: *Baravỹk-trakis* Ptr⁷ : *baravỹkas, trãkas*; *Bič-ia-sodis* Vv : *bìtė, sõdas*; *Goj-ã-kalnis* Dgl : *gõjus, kãlnas*; *Kepùr-kalnis* An : *kepùrė, kãlnas*), o ne kilę iš struktūriškai sudurtinio bendrinio žodžio (pvz., *Pìliakalnis*⁸ Vv : *pìliakalnis*) (plg. Podolskaja 1983, 16; Vanagas 1970, 225).

3. Sudurtiniai oronimai pagal pamatinių žodžių aiškumą yra skirstomi į: 1) neabejotinus dūrinius, turinčius semantinę bei formalųjį pamatavimą, kuris sinchroninės žodžių darybos požiūriu yra visiškai aiškus; 2) ne visai aiškūs dūrinius, kurių neaiškus arba ne visai aiškus vieno iš dviejų sandų pamatinis žodis, paprastai pirmojo sando, nes antruoju sandu dažniausiai eina fiziografiniai terminai *kãlnas, kalvà* (plg. Vanagas 1970, 254t.).

4. Aiškios darybos sudurtiniai oronimai, kaip ir apeliatyviniai dūriniai⁹, darybos požiūriu gali būti nagrinėjami keliais aspektais: pagal tai, kurios kalbos

⁵ Šiame straipsnyje greta tarptautinio termino *oronimai* vartojamas jo lietuviškas atitikmuo *kalnų vardai*. Plačiau apie šiuos terminus ir jų vartojimą žr. Sviderskienė 2006, 47–59.

⁶ Vietovardžių, užrašytų iš gyvosios kalbos, kartoteka yra saugoma Lietuvių kalbos institute, Vardyno skyriuje.

⁷ Lietuvių oronimų klasei priskiriami žemės paviršiaus onimai, kurie įvardija aukštumas, kalnus ir kalvas. Lietuvių toponimikoje įprasta nurodyti vietovardžiais įvardytus objektus. Tačiau, laikantis nuostatos, kad daugumos dūrinių antruoju sandu einantis geografinis nomenklatūrinis terminas *kãlnas* dažniausiai sutampa su įvardijamo objekto nuoroda *kãlnas (kln.)*, pastaroji straipsnyje nepateikiama. Nuorodos *aukštumą (aukšt.)* ir *kalvà (klv.)*, kaip įprasta, rašomos po oronimo.

⁸ Pastarieji oronimai laikomi pirminiais.

⁹ Oronimai, kaip ir kiti toponimai, tiesiogiai ar netiesiogiai yra kilę iš bendrinių žodžių (plg. Būga 1961, 513). Be to, jie, kaip ir apeliatyvai, priklauso tai pačiai kalbos daliai – daiktavardžiams. Vadinasi, apeliatyvų derivacijos principus, aišku, kiek tai leidžia šių žodyno sluoksnių tapatumai, galima taikyti ir toponimams, šiuo konkrečiu atveju – oronimams. Plačiau apie tai žr. Vanagas 1964, 216.

dalys eina sudurtinio oronimo sandais, pakitęs ar nepakitęs antruoju sandu einančio žodžio kamiengalis, pagal sandų jungimo būdus. Bendrinės leksikos sudurtiniai daiktavardžiai klasifikuojami pagal tai, iš kurių kalbos dalių jie padaryti, nes nuo to dažnai priklauso apeliatyvinių dūrinių reikšmė ir forma (Urbutis 1965, 437). Darybiškai analizuojamus sudurtinius oronimus taip pat patogiausia skirstyti atsižvelgiant į tai, kurios kalbos dalys eina dūrinių sandais. Šiuo aspektu nagrinėjant sudurtinius kalnų vardus, vienoje grupėje atsiduria oronimai, turintys skirtingus darybinius požymius (jungimo būdą, pakitusį arba nepakitusį kamiengalį), kuriuos galima nagrinėti grupių viduje (plg. Vanagas 1970, 225t.).

4.1. Beveik visų sudurtinių kalnų vardų antrasis sandas yra daiktavardis (7050 iš 7075, t. y. 99,65% surinktų aiškios darybos oronimų). Beje, šios rūšies dūriniai dažniausi ir tarp sudurtinių vandenvardžių bei apeliatyvų (plg. Vanagas 1970, 226–254; Urbutis 1965, 437). Šie oronimai skirstomi smulkiau į: dūrinius iš dviejų daiktavardžių; dūrinius iš būdvardžio ir daiktavardžio; dūrinius iš skaitvardžio ir daiktavardžio; dūrinius iš veiksmazodžio ir daiktavardžio.

4.1.1. Gausiausia sudurtinių oronimų su antruoju daiktavardiniu sandu grupė – dūriniai iš dviejų daiktavardžių (5979, 84,8%). Beveik visi jie pagal pamatinių žodžių reikšmių tarpusavio santykį yra determinatyviniai, kurių pirmasis sandas determinuoja antrąjį. Pastaruoju dažniausiai eina geografinis nomenklatūrinis terminas *kálnas* (4900), pvz.: *Beržŷn-kalnis* Lb, *Klebŷn-kalnis* Varn, *Merg-ŷ-kalnis* Btg; kitų (1079) šios rūšies dūrinių antrieji sandai – įvairūs geografiniai, fiziografiniai ar su žmogaus buitimi susiję objektų pavadinimai, pvz.: *Brukn-a-rievė* Zp, *Strazd-ā-vietė* Šš, *Zuik-rievė* klv. Zp, *Žálč-ia-miškis* Rm, *Žqs-ió-galis* klv. Lk. Determinatyvinių sudurtinių oronimų, kurių antrasis sandas determinuoja pirmąjį, kaip ir šio tipo apeliatyvų (plg. Urbutis 1965, 441), yra nedaug, pvz.: *Kak-milžė*¹⁰ klv. Sb, *Kak-milžės* Sur, *Kaln-ā-beržis* Rdd, *Kaln-a-molynė* Pnd, *Káln-a-pilis* Plk, *Kaln-ā-pilis* Akm, Srd, *Kaln-a-pušis* Iš, *Kalnél-krūmiai* Pcn, *Kalv-ia-ravis* Kbš ir kiti (iš viso 20).

Be determinatyvinių, yra keletas kopuliatyvinių sudurtinių oronimų, pvz.: *Kalv-ā-kalnis* Lkv, *Kalv-a-kalnis* Pkšt, *Kálv-ia-kalnis* Lzd. Jų sandai vienas nuo kito nepriklauso ir vienas kito neaiškina, t. y. abiem sandais nurodomi objektai yra maždaug vienodai artimi sudurtiniu oronimu žymimam kalno vardui.

¹⁰ Plačiau apie šį oronimą žr. Kuzavinis 2005, 159tt.

4.1.1.1. Pagal pirmojo sando pamatinio žodžio leksinį statusą skiriamos trys pagrindinės determinatyvinių sudurtinių oronimų, kurių pirmasis sandas determinuoja antrąjį, grupės: 1) apeliatyvinė; 2) asmenvardinė; 3) vieto-
vardinė¹¹.

4.1.1.1.1. Sudurtiniai oronimai, kurių pirmojo sando pamatinis žodis – apeliatyvas, pagal darybos reikšmę laikytini ypatybės reikšmę turinčiais oronimais (plg. Vanagas 1981a, 49t.). Pastarųjų dūrinių darybos reikšmė dažniausiai arba visai nesiskiria nuo oronimo pamatinių žodžių leksinės reikšmės, arba mažai nutolusi, pvz.: *Ažuolyn-kalnis* Dglšk „kalnas, ant kurio auga ažuolynas“; *Bókšt-a-kalnis* Plt „kalnas, ant kurio yra bokštas“; *Gárn-a-kalnis* Lp „kalnas, ant kurio gyvena garniai“; *Dvār-a-kalnis* Vv „kalnas, ant kurio yra dvaras“.

Tačiau pasitaiko ir tokių dūrinių (jų yra kur kas mažiau), kurių darybos reikšmė, palyginti su sudurtinio oronimo pamatinių žodžių leksine reikšme, yra perkeltinė, pvz.: *Auks-iā-ravis* Lbv, *Būl-kaktis* klv. Šll.

Sudurtinių oronimų pirmojo sando pamatiniais žodžiais gali eiti tokios semantinės daiktavardžių grupės¹²:

a) fiziografiniai terminai, pvz.: *Kūl-ia-kalnis*¹³ Rmg, Vv; *Kūl-kalnis* Krkl, Krž : *kulỹs (kūlis)* „įlanka, iškyšulys“¹⁴; *Lób-a-kalnis* Pknš, Užp : *lóbas* „dauba, slėnis, loma; pakalnė“; *Rúož-kalnis* Grz; *Ruož-kalnis* Mšk : *rúožas (ruožas)* „juostos pavidalo žemės sklypas, plotas, rėžis“; *Skerdīm-a-kalnis* Pknš; *Skerdīm-kalnis* Šš : *skerdīmas* „iškirta miške vieta, skynimas“; *Šniūr-ā-kalnis* Bln; *Šniūr-kalnis* Up : *šniūras* „ilgas siauras žemės sklypas, rėžis“ ir kiti (iš viso 904);

b) augalų pavadinimai, pvz.: *Aviēt-kalnis* klv. Rs : *aviētė*; *Blindž-ia-kalnis* Srj : *bliñdė (blindė)* „gluosnių rūšis“; *Brāšk-a-kalnis* Ig; *Brāšk-a-kalnis*, *Brašk-ā-kalnis* Krsn; *Brāš-kalnis* (< **Brāšk-kalnis*) Užv : *brāškė*; *Brōk-a-kalnis* Lbv; *Brō-kalnis* (< **Brōk-kalnis*) Lzd, Žr : *brōkas* „burokas“; *Čėbr-a-kalnis* Gld :

¹¹ Nagrinėjant toponimus darybiškai, klasifikacija pagal pamatinio žodžio leksinį statusą pateikiama todėl, kad būna atvejų, kai nuo vietovardžių darybos pamato leksinio statuso priklauso kai kurios vietovardžių struktūrinės ypatybės (plg. Bilkis 1998, 38; Kačinėaitė 2007, 46; Razmukaitė 1989, 139).

¹² Apie tai, kad sudurtinių toponimų, kurių antruoju sandu eina geografinis nomenklatūrinis terminas (kalnas, ežeras ir kt.), klasifikacija pagal pirmojo sando pamatinio žodžio semantiką yra svarbi ne tik struktūrinei, bet ir etimologinei bei semantinei toponimų klasifikacijai, rašo: Willy van Langendonck (2007, 206), Wolf-Armin von Reitzenstein (2004, 281–289). Dar plg. Blažienė 2005, 35t.

¹³ Sudurtinių oronimų, kurių antrojo sando pamatinis žodis – geografinis nomenklatūrinis terminas *kálnas*, nurodomas tik pirmojo sando pamatinis žodis.

¹⁴ Žodžių reikšmės pateikiamos iš LKŽ^e.

čėbras „lūpažiedžių šeimos kvapus, smulkiais žiedais augalas“; *Kubizdal-kalnis* Krsn : *kubizdalis* „kukurbezdalis, pumpotaukšlis“ ir kiti (iš viso 156);

c) gyvūnų pavadinimai¹⁵, pvz.: *Bacion-gūžtis* Imbr : *bacionas* „gandras“; *gūžtā*; *Ēln-ia-kalnis* Gdl; Gr : *ėlnias*; *Gárn-a-kalnis* Lp; *Garn-ā-kalnis* Snt; *Garn-ia-kalnis* Gdl : *garnỹs*; *Žq̄s-kalnis* Plv, Sml, Varn : *žqs̄s*; *Žvirbl-ia-vietė* Vžns : *žvirblis* (*žvirblỹs*), *vietā* (iš viso 1701);

d) objektų kuopą reiškiančių vietų pavadinimai, pvz.: *Apušrót-kalnis* Jnp, Varn : *apušrótas* „apušių miškas, apušynas“; *Ažuolýn-kalnis* Dglšk : *qžuolýnas*; *Dilgýn-ia-kalnis* Žl : *dilgýnas*; *Kadagýn-kalnis* Užv : *kadagýnas* ir kiti (iš viso 36);

e) įvairių socialinės aplinkos daiktų ir reiškinių pavadinimai, pvz.: *Bažnýč-ia-kalnis* Alv, Antz, Baib, Gb, Ktk, Lkm, Lp, Ml, Rait, Rdm, Sug, Šlvn, Trgn, Žgč, Žl : *bažnýčia*; *Bókšt-a-kalnis* Plt, Rdn, Srj, Vb, klv. Srj; *Bókšt-kalnis* Pln : *bókštas*; *Degūt-petis* KzR : *degūtas*, *pėčius*; *Dvār-a-kalnis* Vv; *Dvār-kalnis* Graž, Grnk, Kč, Klm, Krtv, Pš, Šd : *dvāras* ir kiti (iš viso 158);

f) apeliatyviniai asmenų pavadinimai, pvz.: *Kriaūč-kalnis* klv. Zp : *kriaūčius*; *Muži-kalnis* (< **Mužik-kalnis*) Bbr : *mužikas*, (-ė); *Tijūn-a-kalnis* Rdm : *tijūnas*; *Ūbag-kalnis* Bbl : *ūbagas*; *Žalniēr-kalnis* Bbr, Krš, Pkr, Plt : *žalniērius* „kareivis“ ir kiti (iš viso 466);

g) etnonimai, pvz.: *Cigōn-kaktis* AlksnP : *cigōnas*, (-ė) „čigonas“; *kaktā*; *Cigōn-kapis* Krk, Žlv : *cigōnas*, (-ė) *kāpas*; *Karaim-kalnis* Št : *karaimas*, (-ė); *Prancūz-ā-kalnis* Nrg : *prancūzas*, (-ė); *Prūs-a-kalnis* Gstg, Lbv, Lzd, Plv, Tz, ŪtN, Vv, Žlg : *prūsas*, (-ė) ir kiti (iš viso 383);

h) mitinių būtybių ir mitinių vietų pavadinimai, pvz.: *Bíes-kalnis* Grz, Kv : *bíesas* „velnias, kipšas“; *Daūs-kalnis* Varn : *daūsos* „padangė“; *Diev-a-kalnis* Šlvn : *Diēvas*; *Drakōn-kalnis* Bbr : *drakōnas*; *Giltin-kalnis* Nv : *giltinē* (*giltinė*) ir kiti (iš viso 81);

i) įvairių daiktų pavadinimai pagal tam tikrą panašumą (metaforiniai dūriniai), pvz.: *Abriñ-kalnis* Vdk : *ābrinas* „stačio medžio išskobtas indelis su antvožu sviestui, varškei, grietinei, taukams įsidėti“; *Barabán-kalnis* Aukšt, Kltn : *barabānas* „būgnas“; *Bliūd-ā-kalnis* Dmnt, JrgA, Pun; *Bliūd-kalnis* Dr,

¹⁵ Į šią grupę skiriant sudurtinius oronimus, lieka abejonė, ar tikrai dūrinio pirmojo sando pamatinis žodis yra apeliatyvas, nes daug lietuvių pavardžių yra kilusios iš nepakitusių gyvūnų pavadinimų. Taigi dūrinių skyrimas šiai grupei yra empiriškas, bet laikantis nuostatos, kad sudurtinių oronimų pirmųjų sandų ryšys su bendriniais žodžiais natūralnis nei su asmenvardžiais, pakankamai motyvuotas (žr. Vanagas 1970, 232t.). Dar plg. Bilkis 1998, 39.

Gd, Mcč, Pjv, Up, Všov : *bliūdas* „dubuo“; *Sámč-ia-kalnis*, *Samč-iā-kalnis* Pun : *sám̃tis*; *Uzbōn-a-kalnis* Dgč; *Uzbon-kalnis* Tl : *uzbōnas* „ąsotis“ ir kiti (iš viso 291);

j) kiti apeliatyvai, pvz.: *Kukn-é-kalnis* Krž : *kùknè* „virtuvė“; *Mēs-a-kalnis* Strj; *Mēs-kalnis* Mcč : *mésà*; *Peřl-a-kalnis* Čb : *peřlas*; *Plaūš-kalnis* Guob : *plaūšas*; *Stuļp-a-kalnis* An, Dbk, Svj; *Stuļp-a-kalnis*, *Stulp-iā-kalnis* Guob; *Stulp-ā-kalnis* Pun : *stuļpas* ir kiti (iš viso 1246).

4.1.1.1.2. Antrajai grupei skiriami sudurtiniai kalnų vardai, kurių pirmojo sando pamatinis žodis – asmenvardis. Pagal darybos reikšmę jie laikytini posesyviniais, arba priklausymą žyminčiais, oronimais (plg. Vanagas 1981a, 45t.), pvz.: *Abrōm-kalnis* KlvrŽ, Žlb, Žr : *Abrōmas*; *Adōm-a-kalnis* Užp; *Adōm-a-kalnis*, *Adom-ā-kalnis* Moc; *Adōm-kalnis* Brs, Brž : *Adōmas*; *Bagdōn-a-kalnis* Km, Mrk; *Bagdōn-kalnis* Ldvn, Stn, Žgč : *Bagdōnas*; *Barm-ó-kalnis* Žsl : *Barma*, *Bařmus*; *Jač-kalnis* Šd : *Jačys*; *Juoz-o-kalnis* Krt : *Juōzas*; *Kasiul-ia-kalnis* Lzd : *Kasiūlis* ir kiti (iš viso 531).

4.1.1.1.3. Trečiąją grupę sudaro dūriniai, kurių pirmasis sandas yra vietovardinės kilmės ir determinuoja antrąjį. Visi jie padaryti pagal priklausomybę reiškiančių apeliatyvų (nomina possessiva) darybos analogiją, pvz.: *Bardīn-kalnis* Rmb : *Bardinaĩ* k. Rmb; *Bils-a-kalnis* Lp : *Bilsas* ež. Lp; *Bōž-kalnis* Brb : *Bōžiai* k. Brb; *Dagil-kalnis* Plk : *Dagiliai* k. Plk; *Kiaulyč-kalnis* Krsn : *Kiaulyčia*, *Kiaulyčia* up. Smn; *Medv-é-galis*¹⁶ Kltn : *Mēdvė* (*Medvā*) up. Kltn, *gālas*; *Tabar-ā-kalnis* Klvr : *Tabaraĩ* k. Jrgž ir kiti (iš viso 26).

4.1.1.2. Pagal sandų jungimo būdus sudurtiniai oronimai iš dviejų daiktavardžių yra labai nevienodi. Maždaug pusės (2686, 45%) kalnų vardų sandūra yra nulinė, o likę dūriniai (3295, 55%) turi jungiamuosius balsius, iš kurių dažniausi yra *-a-* (1746) ir *-ia-* (1156), kiti pagal dažnumą pasiskirsto taip: *-i-* (108), *-o-* (102), *-u-* (70), *-io-* (62), *-ė-* (48), *-ū-* (2), *-iu-* (1).

Sudurtinių oronimų jungiamieji balsiai paprastai sutampa su pirmojo sando pamatinio žodžio kamiengaliu, pvz.: *Čigon-a-kalnis* Vs (plg. *čigōnas*); *Ér-a-kalnis* Vs (plg. *éras*); *Gerv-é-kalnis* Varn (plg. *gėrvė*); *Jūrg-ia-kalnis* Žl (plg. *Jūrgis*); *Karal-iū-kalnis* Dkšt (plg. *karālius*); *Kepur-é-kalnis* Žl (plg. *kepūrė*); *Kišk-ia-kalnis* Dg (plg. *kìškis*); *Kukn-é-kalnis* Krž (plg. *kùknè*); *Merg-ó-kalnis* Krž (plg. *mergà*); *Šark-ó-kalnis* aukšt. Šd (plg. *šárka*) ir t. t.

Nesutampantys su pirmojo sando pamatinio žodžio kamiengaliu jungiamieji balsiai atsiranda dėl kitų dūrinių analogijos, fonetinio veiksnio (plg. Ur-

¹⁶ Plačiau apie šį oronimą žr. Mažiulis 2007, 64tt.

butis 1965, 444, 451), pvz.: *Bern-ú-kalnis* Sug (plg. *bérnas*); *Būgn-é-kalnis* Tv, Varn (plg. *būgnas*); *Daūb-u-kalnis* Lbv (plg. *daubà*); *Gaidž-ió-kalnis* Lkv (plg. *gaidys*); *Kaln-ù-galis* Šln (plg. *kálnas*); *Kapč-ì-kalnis* Lbv (plg. *kāpčius*); *Koj-ì-kalnis* Smn (plg. *kója*); *Krankl-ió-kalnis* Pns (plg. *kranklŷs*); *Merg-ā-kapis* Pkšt (plg. *mergà*); *Merg-ú-kalnis* Sug (plg. *mergà*); *Moč-iù-kalnis* Pšln (plg. *móčia*); *Vėdar-ó-kalnis* Šš (plg. *vėdaras*) ir t. t.

4.1.2. Sudurtinių oronimų iš būdvardžio ir daiktavardžio surinkta 1043 (15%). Pastarieji kalnų vardai pagal pamatinių žodžių reikšmių tarpusavio santykį yra determinatyviniai. Jų pirmasis sandas visada determinuoja antrąjį, kuriuo dažniausiai eina geografinis nomenklatūrinis terminas *kálnas* (936), kartais kitas bendrinis žodis (107). Pirmuoju sandu paprastai nurodoma oronimui būdinga ypatybė, išskirianti jį iš kitų šios vietovardžių klasės objektų.

Pagal darybos reikšmę sudurtiniai oronimai iš būdvardžio ir daiktavardžio laikytini ypatybės reikšmę turinčiais kalnų vardais.

Šių sudurtinių oronimų pamatinių žodžių leksinė reikšmė dažniausiai nesisiria nuo dūrinių darybos reikšmės, pvz.: *Molìn-kalnis* Ss „molinis kalnas“, *Plì-kalnis* (< **Plìk-kalnis*) Tl „plikas kalnas“, *Pūst-a-kalnis* Gdl, Ldvn „pūstas (dykas, tuščias) kalnas“. Rečiau leksinė reikšmė būna perkeltinė, pvz.: *Āštr-a-ragis* Srj, *Geležìn-ia-kalnis* Lzd; *Geležìn-kalnis* Gdž, Glv, Mrj, Sng, Tz; *Geležiñ-kalnis* Als, Brt, Pdvn, *Žal-ia-balnis* Rdd.

4.1.2.1. Daugiausia sudurtinių oronimų sudaryta su šiomis, oronimams būdingas ypatybes iškeliančiomis, būdvardinėmis leksemomis:

aukštas, (-à), pvz.: *Aukšt-a-kaūpis* Dgl; *Aukšt-a-lōbis* Ktk; *Aukšt-ā-medė* Šil; *Aukšt-ā-trakis* Rm, Trs, Tsk, klv. Pšl, Tč; *Áukšt-kalnis* Bbr, Gd, Jnp, KlvrŽ, Mdng, Tl, Žr ir kt. (iš viso apie 311);

raudonas, (-a), pvz.: *Raudón-a-kalnis* Dg, Mrk, Trgn; *Raudon-butis* Kdl; *Raudon-dvaris* Lkm, Varn; *Raudón-kalnė* Dbg, Lk; *Raudón-kalnis* Baib, Ldvn, Mrj, Mrk, Trgn ir kt. (iš viso apie 335).

Kitos būdvardinės leksemos sudurtinių oronimų pirmaisiais sandais eina rečiau:

báltas, (-à), pvz.: *Bált-a-kalnis* Brb, Lp, Mrk, Pun, Rtn, Vrn, klv. Lp; *Balt-ā-kalnis* Nrg, Pnmn, Vb, Vžns, klv. Ndž; *Bált-skardis* Kltn ir kt. (iš viso apie 63);

dìdis, (-é, -ì), pvz.: *Did-akmenis* Auk; *Dìd-kalnis* Bbr, Klm, Pkrž, Slv, Šk; *Dìd-skardis* Krkl; *Dìdž-kalnis* Km, Kri, Šd, Šln, Vp ir kt. (iš viso apie 43);

ilgas, (-à), pvz.: *Īlg-a-kalnis* Graž, Jrgž, Kdl, Mrs, Všt; *Īlg-ā-kalnis* Auk, Gdl, Imbr, PnmR, Rs, Všk; *Īlg-a-kampis* klv. KzR; *Īlg-a-rievė* klv. Zp; *Īlg-šilė* aukšt. Žgn ir kt. (iš viso apie 36);

júodas, (-à), pvz.: *Juod-a-salė* Lp; *Juod-kalnė* Akm; *Júod-kalnis* Aln, Dkšt, Graž, Pjv, Šd; *Júod-kapis* Ant ir kt. (iš viso apie 32);

smailūs, (-ì), pvz.: *Smail-ã-kalnis* Ldvn, Tl; *Smail-iã-kalnis* Knn, Pvš, Tt ir kt. (iš viso apie 78);

žãlias, (-ià), pvz.: *Žal-iã-kalnis* Čln, Kdl, NmŽ, Žž; *Žal-ì-kalnis* Rm ir kt. (iš viso apie 43);

žilas, (-à) „kuris sidabro spalvos, baltas, nubalęs“; pvz.: *Žil-ã-kalnis* klv. Vrn; *Žil-ã-karklynis* Trgn ir kt. (iš viso apie 11).

Su kitomis būdvardinėmis leksemomis sudaryta po vieną arba kelis sudurtinius oronimus, pvz.: *Aušrìn-kalnis* Kltn : *aušrìnis* (-ė) „rytų šalies, rytinis“; *Bagót-kalnis* Mrj : *bagótas* (-a) „turtingas; apkūnus“; *Baũž-kalnis* Lk, Pgg : *baũžas* (-à) „tuščias plikas“; *Drúkt-kalnis* Varn : *drúktas*, (-à) „storas“; *Dubił-kalnis* Kmn : *dùbilas*, (-à) „dvigubas“; *Gilìn-kalnis* Šd : *gilìnis*, (-ė) „gilusis“; *Grýn-a-kalnis* Sdk : *grýnas*, (-à) „nuogas; plikas“; *Gúd-kalnis* Jcč : *gúdus*, (-ì); *Kadagìn-kalvė* klv. Agl : *kadagìnis*, (-ė); *Medìn-kalnis* klv. Tl : *mėdinas*, (-à), *medìnis*, (-ė) „miškinis, laukinis“; *Lýg-šilis* Tl : *lýgus*, (-i); *Sklepìn-kalnis* Al : *sklepìnis*, (-ė) „turintis sklepo, skliauto formą“; *Verstìn-kalnis* Kbr : *verstìnis*, (-ė) „suverstas, supiltas; plokščias“; *Žvyrìn-kalnis* Pkp, Tt, Vb : *žvyrìnis*, (-ė) ir kt. (iš viso apie 91).

4.1.2.2. Pusė (522) sudurtinių oronimų padarytų iš būdvardžio ir daiktavardžio yra be jungiamojo balsio.

Daugiausia aptariamųjų dūrinių turi jungiamąjį balsį *-a-* (419). Jų pirmųjų sandų pamatiniai žodžiai paprastai yra *a* kamieno būdvardžiai, pvz.: *Añkšt-a-laukiai* Pknš (plg. *añkštas* (-à)); *Beñdr-a-kalnis* Lln, Sn, Užp (plg. *beñdras*, (-à)); *Gěr-a-kalnis* Arn; *Ger-ã-kalnis* Krok (plg. *gėras*, (-à)); *Kreiv-ã-kalnis* Igl (plg. *kreivas*, (-à)); *Linksm-ã-kalnis* Tl (plg. *liñksmas*, (-à)); *Molét-a-kalnis* (|| *Molét-kalnis*) Lel (plg. *molėtas*, (-a)); *Ōps-a-kalnis* Lbv (plg. *òpsas*, (-à) „piestu stovintis“); *Ragav-ã-kalnis* Pun (plg. *ragãvas*, (-à) „kampinis, kertinis“); *Žvaір-a-kalnis* Ab (plg. *žvaірas*, (-à) „kreivas, šleivas“), rečiau kitų kamiengalių būdvardžiai, pvz.: *Ãštr-a-kalnis* Kč, Lzd, Rait, Sn, Šiul, Ššt, Trgn (plg. *aštrūs*, (-ì)).

Jungiamąjį balsį *-ia-* turinčių dūrinių yra beveik penkis kartus mažiau nei dūrinių su jungiamuoju balsiu *-a-*. Jų pirmuoju sandu gali eiti *-ia-* arba *-u-* kamieno būdvardžiai (plg. Urbutis 1965, 451), pvz.: *Ãštr-ia-kalnis* Bd; *Aštr-iã-kalnis* Dg, Grž, Sr (plg. *aštrūs*, (-ì)); *Didž-iã-kalnis* Mrk, Sug (plg. *dìdis*, (-ė, -ì)), *Gil-ia-kapis* Užp (plg. *gilūs*, (-ì)), *Žãl-ia-kalnis* Klvr, Mrk, Srij (plg. *žãlias*, (-ià)).

Kiti jungiamieji balsiai randami vos viename kitame dūrinyje, pvz.: *Āštr-i-kalnis* Krsn (plg. *aštrūs*, (-i)), *Aukšt-ì-kalnis* Dbk, Dg, Lbv, Zbš (plg. *áukštas*, (-à)); *Didž-iù-kalnis* Vyd (plg. *dìdis*, (-è, -i)), *Giedr-ì-mišké* klv. Rdn (plg. *giēdras*, (-à)), *Giedr-ió-vietė* Šš (plg. *giēdras*, (-à)), *Šalt-ì-kalnis* Gdl, Ldvn (plg. *šáltas*, (-à)), *Žydr-ó-kalnis* Bbr, Plt (plg. *žýdras*, (-à)), *Žil-ó-kalnis* Plt (plg. *žilas*, (-à)).

4.1.3. Sudurtiniai oronimai iš veiksmazodžio ir daiktavardžio yra reti, rasti tik 23 (0,3%) vienetai. Šios rūšies sudurtinių kalnų vardų pirmojo sando pamatinis žodis – apskritai veiksmazodis ar tik kuri nors pagrindinė jo forma (plg. Urbutis 1965, 457). Dūrinių pirmasis sandas visada determinuoja antrąjį sandą, kuriuo eina geografinis nomenklatūrinis terminas *kálnas* (22) arba kitas apeliatyvas (1). Šie kalnų vardai laikytini ypatingai reikšmę turinčiais oronimais, pvz.: *Bárš-kalnis* (< **Baršk-kalnis*) Krž, Skdv, Užv : *barškėti* „tarškėti“; *Drės-kalnis* (< **Drėsk-kalnis*) Pln : *drėsti*, *drėskia*, *drėskė*; *Dvės-kalnis* Pln : *dvėsti* „gaišti, stipti“; *Gaūd-kalnis* Tl : *gaūsti*, *gaūdžia*, *gaūdė* „bimbti (apie varpus), zvimbti; skambėti; užti; ošti; siausti; staugti, kaukti“; *Kas-dirvois* Vb; *Kās-kalniai* Všvl; *Kās-kalnis* Trg : *kàsti*, *kāsa*, *kāsė*; *Krūt-kalnis* Brž, Krš, Pgj, Skdv : *krutėti* „padarui, daiktui ar jo dalims judėti vietoje, kušėti; būti pilnam krutančių, judančių gyvių“; *Kūlp-kalnis* Rk : *kūlpėti* „uiti, mušti“; *Muš-kalnis* Vv : *mùšti* „plūkti“.

4.1.3.1. Du trečdaliai (15) sudurtinių oronimų iš veiksmazodžio ir daiktavardžio, kaip ir apeliatyviniai dūriniai su pirmuoju veiksmazodiniu ir antruoju daiktavardiniu sandu (plg. Urbutis 1965, 457), yra be jungiamojo baltio, likusieji turi *-a-*, *-è-*, *-ia-*, *-o-* jungiamuosius balsius, pvz.: *Duñb-a-kalnis* Švn (plg. *dùbti*, *duñba*, *-o* „darytis dubiam, rasti įdubai, linkti“); *Giedóč-ia-kalnis* Onš (plg. *giedóti*); *Knit-a-kalnis* Žl (plg. *knitėti* „judėti, kibždėti (apie vabzdžius)“); *Staug-é-kalnis* Tl (plg. *stáuhti*); *Šik-a-kálnė* Lbv; *Šik-a-kalnis* Lbv (plg. *šikti*); *Žib-a-kalnis* Lnk (plg. *žibėti* „švytėti atmušama šviesa; žvilgėti savo lygiu paviršiumi, spindėti, tviskėti“); *Žib-ó-kalnis* Klm (plg. *žibėti*).

4.1.4. Sudurtinių oronimų, padarytų iš skaitvardžio ir daiktavardžio, rasti tik 5 (0,1%) vienetai. Visų jų pirmojo sando, kuris determinuoja antrąjį sandą, pamatinis žodis – kiekinis skaitvardis. Pastarieji kalnų vardai, kaip ir dauguma apeliatyvinių dūrinių, kurių pirmojo sando pamatinis žodis – kiekinis skaitvardis (plg. Urbutis 1965, 454), yra perkeltinės reikšmės, pvz.: *Devyn-ia-kalnis* Arn; *Devyn-kálnis* Gir; *Devyn-zaris* Prv : *devynì* (*devýnios*), *zarà* „žara“; *Dv-ì-beržis* Brš : *dù* (*dvì*), *béržas*; *Šėš-ia-grašis* Klvr : *šėši* (*šėšios*), *grāšis* „skatikas, pusė kapeikos; įvairiais laikais įvairios vertės pinigais; moneta“.

4.2. Sudurtinių oronimų su veiksmožodiniu antruoju sandu rasta 25 (0,4%). Visų šios rūšies dūrinių pirmojo sando pamatinis žodis – daiktavardis, kuriuo yra pasakomas veiksmožodžiu reiškiamo veiksmo objektas (pvz.: *Malk-a-kirtà* Sv; *Žem-rausis* Klr) arba subjektas, pvz.: *Lāp-kasiai* Pklnš, Sl, Žg, klv. Rvč; *Lāp-kasiai*, *Lap-kāsiai* Šd; *Lap-kasiai* Rvč; *Lāp-kasos* PnmR, Puož, Šmn; *Sūl-tekis* Čk, Jnp, Klm, Kltn, KlvrŽ, Skdv, Tl, klv. Skrd, 2 klv. Kltn.

4.2.1. Dūriniai iš daiktavardžio ir veiksmožodžio pagal darybos reikšmę laikytini veiksmožodinės ypatybės (paprastai šių dūrinių pirmojo sando pamatiniu žodžiu yra nurodomas veiksmo objektas, pvz., *Šešk-a-mušē* Lkšt) arba veiksmo rezultato (šių dūrinių pirmojo sando pamatiniu žodžiu dažniausiai nurodomas veiksmo subjektas, pvz., *Grauzm-a-mušis* Baib : *graūzmas* „perkūnija, griaustinis; trenksmas, dundėjimas“) reikšmę turinčiais oronimais.

4.2.2. Jungiamųjų balsių vartojimo polinkiai šios rūšies dūriniuose yra artimi sudurtinių oronimų, padarytų iš dviejų daiktavardžių, jungiamųjų balsių vartojimui.

5. Ne visai aiškių dūrinių, kurių neaiškus arba ne visai aiškus vieno iš sandų (dažniausiai pirmojo, nes antrojo sando pamatiniu žodžiu paprastai eina fiziografiniai terminai *kálnas*, *kaloà*) pamatinis žodis, rasta 949 (12%). Šie oronimai neaiškiais laikomi iš dalies todėl, kad čia aišku ne tik tai, kad vardas yra sudurtinis, bet ir vieno sando (paprastai antrojo) pamatinis žodis. Pastarieji dūriniai skirstomi į dvi grupes.

5.1. Pirmajai grupei priskiriami sudurtiniai oronimai, kurių ne visai aiškus vienas iš sandų gali būti implikuojamas su keliais, vienodas šaknies morfemas turinčiais apeliatyvais, t. y. numanomais pamatiniais žodžiais. Vienodos šaknies morfemos gali būti skirtingos kilmės, o tai kelia pavojų suklysti semantiškai siejant darinį su pamatiniu žodžiu. Pavyzdžiui, sudurtinių oronimų *Aūš-kalnis* Eig, Stk, klv. Pdv; *Áuš-kalnis*, *Aūš-kalnis* Všt; *Auš-kalnis* Tt; *Auš-kelis* Skdv, klv. Žr; *Aūš-trakis* Šlvn pirmojo sando pamatiniu žodžiu gali eiti *aušrà* arba *aušrùs* „šviesus“ (plg. Vanagas 1981, 53), *aūšti* „švisti, brėkšti; užtikti aušrai ką nors“ ar net *áukštas* (-à). Dūrinio *Buž-a-kalnis* Mrk pirmojo sando pamatiniu žodžiu gali eiti *būžas* (-à) „baidyklė, baubas, šmėkla“, *būžė* „utėlė“ arba *būžis* (-ė) „kas bužas, beragis, baužis“; *Skrāb-kalnis* Tl – *skrābti*, *skramba*, *skrābo* „stingti, kietėti nuo šalčio, dėtis apšalui, ledeliui“ arba *skrabà* „į plutą sušalęs žemės ar sniego paviršius“; *Torpin-kalnis* Klm – *torpinis* (-ė) „durpinis“ arba *torpinė* „pašiūrė, kur kraunamos malkos ir durpės, durpinė“ ir t. t. Taigi net iš pirmo žvilgsnio gana aiškūs sudurtiniai kalnų vardai paveikti

toponiminio konteksto (plg. Vanagas 1964, 216t.) patenka į ne visai aiškių dūrinių grupę.

5.2. Dūriniai, kurių pirmojo sando pamatinis žodis net nenumanomas, o antrojo sando pamatiniu žodžiu eina geografinis nomenklatūrinis terminas *kálnas* (pvz.: *Karž-a-kálnis* Alv, *Zuñ-kálnis* Skdv, *Zvāz-a-kálnis* Švnč), sudaro kitą ne visai aiškių dūrinių grupę.

6. Dviem žodžiams jungiantis į vieną, keičiasi antruoju sandu einančio žodžio galūnė (istoriškai – kamiengalis). Sudurtiniai oronimai taip pat turi pakitusią antrojo sando galūnę (kamiengalį), kuria tarpusavyje mažai tesiskiria. Jie yra dviejų galūnių: *-is* (*-ys*) (*ia* kamiengalis) ir *-ė* (*ė* kamiengalis). Dažnesni yra *-is* (*-ys*) galūnės dūriniai. Jų rasta 7525 (94%), *-ė* galūnės dūrinių yra 499 (6%).

Sudurtinių kalnų vardų, turinčių galūnę *-is* (*-ys*), antruoju sandu gali eiti *-(i)a*, *-(i)as*, *-ys*, *-uo*, *-us* galūnių daiktavardžiai, pvz.: *Did-akmenis* Auk, *Gaidž-iā-salis* Int, *Gelton-viřšis* Vs, *Gerv-ia-griovis* Vvs, *Kakariē-kálnis* (|| *Kakarỹ-kálnis*) Krkl, *Káln-a-miškis* Ant, *Kas-dirvois* Vb, *Sūs-kálnis* Bčn, Gr, *Žálč-ia-miškis* Rm ir kiti.

-ė galūnę turinčių dūrinių antrojo sando pamatiniu žodžiu eina *-a* arba *-as* galūnės daiktavardžiai, pvz.: *Gil-ia-kálnė*, *Gil-ia-kálnė* V, *Įlg-šilė* aukšt. Žgn, *Kadağin-kalvė* klv. Agl, *Strazd-ā-vietė* Šš, *Várn-a-salė* Šlvn, *Zuik-ā-kalvė* Als ir kiti.

Sudurtinių oronimų, kurių antruoju sandu einančio pamatinio žodžio galūnės balsis nepakitęs, yra nedaug, pvz.: *Aukšt-a-medis* Vv, *Did-skardis* Krkl, *Įlg-a-rievė* klv. Zp, *Kaln-a-molynė* Pnd, *Kaln-a-pušis* Iš, *Vařn-a-duobė* Všt, *Zuik-rievė* klv. Zp ir kiti.

7. Išvados.

7.1. Sudurtiniai kalnų vardai, skirtingai nei hidronimai ar oikonimai, – gausiausia lietuvių oronimų darinių grupė.

7.2. Pagal darybos aiškumą sudurtiniai oronimai analizuojami, skirstant juo į dvi grupes: aiškios ir ne visai aiškios darybos dūrinius.

7.2.1. Aiškios darybos sudurtiniai oronimai turi semantinę ir formalųjį pamatavimą, kuris sinchroninės žodžių darybos požiūriu yra visiškai aiškus. Šiems dūriniams pagrindinius apeliatyvinių dūrinių derivacijos principus galima taikyti be išlygų.

7.2.1.1. Analizuojant aiškios darybos sudurtinius kalnų vardus, kaip ir hidronimus bei apeliatyvus, patogiausia skirstyti pagal tai, kurios kalbos dalys eina dūrinių sandais.

7.2.1.2. Sudurtinių oronimų jungiamųjų balsių vartojimo polinkiai yra artimi sudurtinių hidronimų ir apeliatyvų jungiamųjų balsių vartojimui. Maždaug pusės kalnų vardų sandūra yra nulinė, likusi dalis turi jungiamuosius balsius, kurių vartojimą labiausiai lemia pirmuoju sandu virstančių žodžių kamiengalis, nes dauguma jugiamųjų balsių yra atsiradę iš kamiengalių balsių.

7.2.2. Dūriniai, kurių neaiškus arba ne visai aiškus vieno iš dviejų sandų pamatinis žodis, neaiškiais laikomi iš dalies, nes čia aišku ne tik tai, kad vardas yra sudurtinis, bet ir vieno sando (paprastai antrojo) pamatinis žodis. Tačiau išskyrus morfeminį skaidymą, tolesnė tokių sudurtinių oronimų darybinė analizė beveik negalima.

7.3. Beveik visi sudurtiniai oronimai turi pakitusį antrojo sando kamiengalį, kuriuo tarpusavyje, kaip ir hidronimai bei apeliatyvai, mažai tesiskiria.

MERKMALE DER BILDUNG ZUSAMMENGESETZTER ORONYME

Zusammenfassung

Der Beitrag gibt einen Überblick über die Wortbildungsanalyse zusammengesetzter Oronyme, welche die umfangreichste Gruppe aller Oronyme im Litauischen bilden.

Nach dem Grad der Transparenz unterscheidet man zwei Gruppen von Oronymen: transparente Oronyme und semitransparente Oronyme.

In der Wortbildungsanalyse der ersten Gruppe geht die Semantik der Oronyme aus der Semantik der Grundmorpheme hervor. Die morphematische Struktur unterscheidet sich jedoch von jener der Grundmorpheme. Mit anderen Worten: Es handelt sich also um solche Bildungen, die semantisch und formal von den zugrunde liegenden Wörtern abhängig sind. Bei diesen Zusammensetzungen gelten uneingeschränkt die Hauptprinzipien der appellativischen Zusammensetzung.

Die zweite Gruppe stellen semitransparente Zusammensetzungen dar. Bei dieser Gruppe ist eines der Grundmorpheme nicht transparent. Solche zusammengesetzten Oronyme sind semitransparent, weil lediglich das Grundwort transparent ist. Das heißt, die Hauptprinzipien der appellativischen Zusammensetzung gelten nur begrenzt, da die Wortbildungsanalyse der Oronyme dieser Gruppe nicht den Forderungen entspricht, die an die synchrone Wortbildungsanalyse gestellt werden. Außer der morphematischen Gliederung ist eine weitere Wortbildungsanalyse solcher zusammengesetzten Oronyme kaum möglich.

LITERATŪRA

Bilkis Laimutis 1998, *Lietuvių priesaginės darybos helonimai*, Humanitarinių mokslų daktaro disertacija, Lietuvių kalbos institutas ir Vytauto Didžiojo universitetas.

Blażienė Gracilda 2005, Prūsų žemėvardžių tyrinėjimo problemos, *Baltistica* 6 priedas, 27–41.

Būga Kazimieras 1961, *Rinkiniai raštai* 3, Vilnius: Valstybinė politinės ir mokslinės literatūros I-klasė.

Kačinė Dalia 2007, Darybos ir etimologijos santykis lietuvių toponimikų darbuose, *Lituanistica* 53 (2), 43–54.

Kuzavinis Kazimieras 2005, Dvejopi toponimų dūriniai, *Baltistica* 6 priedas, 159–161.

Langendonck van Willy 2007, *Theory and typology of proper names*, Berlin: de Gruyter.

LKŽ^e – *Lietuvių kalbos žodynas* (<http://www.lkz.lt/startas/htm>).

Mažiulis Vytautas 2007, Iš baltų etimologijos, *Baltistica* 42(1), 61–68.

Mickienė Ilona 2001, *Telšių rajono toponimų daryba*, Humanitarinių mokslų daktaro disertacija, Vytauto Didžiojo universitetas.

Morkūnas Kazys (sud.) 1999, *Lietuvių kalbos enciklopedija*, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.

Подольская Наталья 1978, *Словарь русской ономастической терминологии*, Москва: Наука.

Подольская Наталья 1983, *Типовые восточнославянские топоосновы. Словообразовательный анализ*, Москва: Наука.

Razmukaitė Marija 1998, *Lietuvos priesaginiai oikonimai*, Humanitarinių mokslų daktaro disertacija, Lietuvių kalbos institutas ir Vytauto Didžiojo universitetas.

Razmukaitė Marija 1989, Būdingesnės Lietuvos TSR oikonimų darybos priesagos, *Lietuvos TSR Mokslų akademijos darbai A serija* 3(108), 138–147.

Reitzenstein Wolf-Armin 2004, Berg- und Gebirgsnamen, In: Andrea Brendler und Silvio Brendler (Hrsg.), *Namenarten und ihre Erforschung. Ein Lehrbuch für das Studium der Onomastik*, Hamburg: Baar, 279–303.

Salys Antanas 1983, *Rinkiniai raštai 2: Tikriniai vardai*, Roma: Lietuvių katalikų mokslo akademija.

Суперанская Александра 2001, Оронимия России, In: Aleksandra Cieślukowa, Barbara Czopek-Korciuch (red.), *Toponimia i oronimia*, Kraków: Wydawnictwo Naukowe DWN, 249–257.

Sviderskienė Dalia 2006, Marijampolės apskrities sudurtiniai oronimai, *Lituanistica* 68 (4), 47–59.

Ulvydas Kazys (red.) 1965, *Lietuvių kalbos gramatika 1: Fonetika ir morfologija (daiktavardis, būdvardis, skaitvardis, įvardis)*, Vilnius: Mintis.

Urbutis Vincas 1978, *Žodžių darybos teorija*, Vilnius: Mokslas.

Vanagas Aleksandras 1964, Dėl hidronimų darybos nagrinėjimo, *Lietuvių kalbotyros klausimai* 7, 207–220.

- Vanagas Aleksandras 1970, *Lietuvos TSR hidronimų daryba*, Vilnius: Mintis.
- Vanagas Aleksandras 1973, Структурно-словообразовательный анализ названий гор Литвы, *Lietuvos TSR Moksly akademijos darbai A serija* 3(44), 209–219.
- Vanagas Aleksandras 1981, *Lietuvių hidronimų etimologinis žodynas*, Vilnius: Mokslas.
- Vanagas Aleksandras 1981a, Lietuvių hidronimų semantika, *Lietuvių kalbotyros klausimai* 21, 4–153.

Dalia KAČINAITĖ
Lietuvių kalbos institutas
P. Vileišio g. 5
LT–10308 Vilnius
Lietuva
[daliakacinas@yahoo.com]